

Sedme Dubrovačke ljetne igre

Prof. Ivo Visković

Na pragu smo sedmih Dubrovačkih ljetnih igara, najveće kulturno-umjetničke manifestacije u našoj zemlji, čije je veliko značenje potvrđeno i ove godine visokim pokroviteljstvom Predsjednika Republike Josipa Broza Tita, kao i Međunarodnim kongresom umjetničkih kritičara u okviru samoga Dubrovačkog festivala.

I ove godine grad sunca i žarkog podneblja, velegradske živosti i stjecište turista iz cijelog svijeta, prepun izvanrednih i jedinstvenih arhitektonskih mogućnosti, prekrasnih pejzaža, idealnih i nenadmašnih za scenska ostvarenja, nesumnjivo još veličanstvenije nego li do sada doživjet će Festival međunarodnog značenja. Tko bi i pomislio da će se od onih skromnih početaka prije 7 godina bez ikakvih većih pretenzija, Dubrovnik razviti u grad festivala svjetskog značaja? Jer jedino Shakespearov Stratford, Wagnerov Bayreuth, Mozartov Salzburg, Vilarov Avignon uz Edinburgh mogu se mjeriti sa zamašnošću i velikim značenjem Dubrovnika i njegova Festivala; nesumnjivo je da što se tiče spektakla, Dubrovnik je jedinstveni grad svijeta, a da se i ne govori da su Dubrovačke ljetne igre tom svojom dalekosežnom afirmacijom upravo postale pojam općejugoslavenskih kulturnih dostignuća. I tako, Dubrovačkim ljetnim igrama već sedmu godinu svrha je iskoristiti — u najplemenitijem smislu riječi — starodrevnu riznicu historijskih i prirodnih spomenika i čarobnih prirodnih ljepota Dubrovnika — bisera naše stare arhitekture, koji obiluje mnogobrojnim prirodnim pozornicama, a prvenstveno da se što više doprinese reproduciranju i afirmaciji naše kulturne baštine — dramske, muzičke i likovne.

Jedne lijepe ljetne večeri, na prijelazu lipnja i srpnja ove godine iz Kneževa dvora i Sponze krenut će povorka građana odjevenih u stare odore iz vremena Dubrovačke Republike, iza kojih će

Irena Kolesar u ulozi Ofelije

stupati pratnja obučena u narodne nošnje, paževi, admirali i Župljani. Građani će ispuniti trg ispred Kneževa dvora i Sponze i oko Orlandova stupa, na kome će se, kao i na Minčeti, Lovrijencu i drugim objektima, zalepršati festivalske zastave sa natpisom »LIBERTAS«.

Da bi se na izvoru informirali, što nam sve priređuju ove godine naši i strani najeminentniji umjetnici, uputili smo se u Palmotićeve ulicu 2, u ured Odbora Dubrovačkih ljetnih igara. Direktor Ljetnih igara prof. Joško Depolo, i ovaj put ljubazno se odazvao našoj molbi i upoznao nas sa bogatim ovogodišnjim festivalskim programom.

U vremenskom razdoblju od 62 dana (21 dan manje nego li prošle godine), održat će se na 14 različitih prirodnih arhitektonskih objekata i prostora (od postojećih 17), ukupno 78 izvedaba, dramskih, muzičkih i folklornih, u kojima će učestvovati naši i strani najbolji umjetnici sa 1200 izvađača.

Dramski repertoar obuhvaća 6 djela sa 36 izvedaba. Pored do sada izvedenih predstava »Hamleta«, »Dunda Maroja«, »Ifigenije na Tavridi«, »Sna ljetne noći« i »Cida«, izvest će se kao premijera »Dubravka«, djelo najvećeg pjesnika naše stare književnosti Ivana Gundulića sa muzikom Jakova Gotovca, u izvedbi Hrvatskog narodnog kazališta iz Zagreba i u režiji Tita Strozziya. Predstava će se izvoditi na Placi pred Kneževim dvorom na historij-

Lovrijenac - jedna od 17 prirodnih pozornica u Dubrovniku

Veljko Maričić u ulozi Hamleta

skom mjestu, na kojem se izvodila u doba Dubrovačke Republike od 1628. god. i nadalje. Na ovom jedinstvenom autentičnom mjestu, gdje okolo krovovi kuća, zvonici i kupole katedrale, crkve Sv. Vlaha i ostalih crkvi, kao i obris gradskih zidina, pružaju jedinstven scenski dekor, ova će predstava biti izvedena u svom punom sjaju, a učestvovat će oko 300 izvođača. U ovih 36 predstava nastupat će najpoznatiji naši dramski umjetnici: Marija Crnobori, Ervina Dragman, Mira Župan, Mira Stupica, Eliza Gerner-Strozzi, Greta Kraus, Irena Kolesar, Ljubiša Jovanović, Veljko Maričić, Viktor Starčić, Emil Kutijaro, Mato Grković, Tonko Lonza, Maks Furijan, Jozo Laurenčić, Karlo Bulić, Dejan Dubajić, Joža Rutić, Joža Gregorin, Ivo Papić i Miše Martinić.

Muzički repertoar je veoma obiman i, uravnomjeren sa dramskim, obuhvatit će 34 izvedbe. Od inozemnih nastupit će: Aldo Ciccolini klavir (Pariz), kompozitor Benjamin Britten (London), Peter Pears, tenor (London), Juri Bukov, klavir (Sofija), Sukov trio iz Praga (Hala, Suk, Chuchro). S nekim se stranim umjetnicima još vode pregovori. Predviđa se koncert Zinke Kunc i 2 nastupa dirigenta Lovre Matačića. Od naših opernih prvaka nastupit će: Marijana Raddev, Nada Putar, Biserka Cvejić, Nada Tončić, Nada Vidmar, Vanda Gerlović, Vilma Bukovec, Josip Gostić, Tomislav Neralić, Vladimir Ružđak, Noni Žunec, Janez Lipušček, Latko Korošec, Miro Brainik i drugi.

Od ansambla sudjeluju Zagrebačka i Ljubljanska opera. Zagrebačka opera će izvesti na Ljetnoj pozornici Gotovčevog »Era s onoga svijeta« i Lhotkin čuveni balet »Đavo u selu«. Na tvrđavi Revelin, koja predstavlja novu atrakciju, sličnu Lovrijencu, a koja je služila kao obrana

istočnih gradskih vrata i gradske luke, a datira još iz XVI. stoljeća i uz to je i dobro očuvana, izvest će Zagrebačka opera »Otello« od G. Verdija, a na tvrđavi Lovrijencu — Britten-ovu »Lukreciju«. — Ljubljanska opera izvest će pred historijskom palačom Sponza »Don Juan« od Mozarta, koji je prošle godine doživio izvanredan uspjeh, a na Bunićevoj poljani Rossini-jevog »Seviljskog brijača«. Izvođenje ovih opera na prirodnim prostorima predstavlja posebnu zanimljivost s obzirom na originalnu scensku postavu sa nevidljivim orkestrom i dirigentom. — Balet Ljubljanske opere izvest će još baletno veče sa programom »Verklungene Feste« (»Nekadašnje svečanosti«) od Strauss-a, te »Les petits riens« (»Male ništavnosti«) od W. A. Mozart-a, kao i »Simfonijsko kolo« Jakova Gotovca.

Komorni orkestar i zbor Radio - Zagreb, kao i ansambl zagrebačkih solista sa Antonijem Janigrom na čelu, izvest će seriju od 7 koncerata u kojima će nastupati naši najbolji solisti. Među ostalim, izvodit će se Mozartov »Requiem«, Purcellova opera »Didona i Enej« (koncertno), kao i koncert stare dubrovačke i dalmatinske muzike i t. d. Hor JNA izvest će jedan koncert jugoslavenske zborne muzike. Gradski orkestar Dubrovnik izvest će također nekoliko koncerata.

Sin ovoga kraja, poznati pjevač i muzički pedagog Tino Pattiera održat će u okviru Dubrovačkih ljetnih igara u vremenu od 15. VII. — 15. VIII. kurs za solo-pjevače. Tino Pattiera rođen je u Cavtatu, već u 24. godini nastupao je u Drezdencskoj i Berlinskoj operi kao prvi tenor. S velikim uspjehom je interpretirao operna djela Verdija, Puccinija, Čajkovskog i Bizeta. Najveće uspjehe je doživio nastupima u Wagnerovom »Lohengrinu« i »Tanhäuseru«. Kao pjevač svjetskog glasa, Tino Pattiera je u svojoj karijeri proputovao cijeli svijet i pjevao u zemljama Amerike, Skandinavije, a najviše u Njemačkoj, Austriji i Čehoslovačkoj, dok je u

Marija Crnobori jedna od prvih pionira Dubrovačkih ljetnih igara

Parizu snimio i veliki film »Fra Diavolo«. God. 1941. Pattiera napušta Njemačku, odlazi u Prag i prekida sa pjevanjem za vrijeme rata. U Pragu je osnovao Školu pjevanja, kroz koju su prošle najveće zvijezde češke opere, kao Slavka Prohaskova, Jarmila Pachova i drugi. God. 1949. Pattiera napušta Prag i odlazi u Beč, gdje postaje redovnim profesorom Bečke Akademije. Kao muzički pedagog i u Beču postiže velike uspjehe. Kroz njegovu školu je prošlo niz velikih imena iz Bečke opere, kao Hilda Giden, Paul Schoeffler i mnogi drugi. U Beču djeluje i danas. Pjevač i prominentni muzički pedagog Tino Pattiera dolazi u svoj rodni grad, da kroz svoj kurs za solo pjevače pruži svoja bogata iskustva prvenstveno jugoslavenskim, a zatim i inostranim pjevačima. Zasluga je dr. Branka Gavella, što je u listopadu 1955. preko zagrebačkog »Narodnog lista« prvi ukazao na potrebu angažiranja ovog našeg prominentnog pedagoga. Pa završet-

ku kursa bit će priređen poseban koncert najboljih pohađača tog kursa.

U folklornom programu nastupit će naša najbolja folklorna tijela, koja će izvoditi jugoslavenske narodne plesove i pjesme. Cijeli je program konačno utvrđen i fiksiran po datumima, te je već izašao iz štampe glavni prospekt i kalendar Dubrovačkog festivala.

Sve muzičke izvedbe prenosit će Jugoslavenska Radio-fuzija preko svih jugoslavenskih radio-stanica, a vršit će se prijenosi i preko nekih inostranih radio-stanica. — Snimat će se i kratki umjetnički film u koloru o Ljetnim igrama. — Priredit će se i 3 izložbe u okviru Ljetnih igara, i to: Izložba suvremene jugoslavenske likovne umjetnosti, Izložba starih dubrovačkih rukopisa i Izložba dokumenata o međunarodnim odnosima stare Dubrovačke Republike. — Na Međunarodnom kongresu umjetničkih kritičara AICA učestvovat će predstavnici 20 zemalja.